

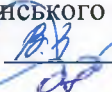
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор закладу вищої освіти

з науково-педагогічної роботи

Буковинського державного медичного університету

доцент Володимир ХОДОРОВСЬКИЙ

«30» 2024 року

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)

з вивчення навчальної дисципліни

АКУШЕРСТВО ТА ГІНЕКОЛОГІЯ

Галузь знань 22 Охорона здоров'я

(код і назва галузі знань)

Спеціальність 222 Медицина

(код і назва спеціальності)

Освітній ступінь магістр

(магістр, бакалавр, молодший бакалавр)

Курс навчання 4-6

Форма навчання денна

(денна, заочна, дистанційна)

Кафедра акушерства, гінекології та перинатології

(назва кафедри)

Схвалено на засіданні кафедри акушерства, гінекології та перинатології. Протокол від «28» серпня 2024 року № 1.

Завідувач кафедри акушерства,
гінекології та перинатології,
д.мед.н., професор

Олена КРАВЧЕНКО

Схвалено на засіданні предметної методичної комісії з педіатричних дисциплін,
акушерства та гінекології. Протокол від «29» серпня 2024 року № 6.

Голова предметно-методичної комісії
д.мед.н., професор

Олена КРАВЧЕНКО

Чернівці – 2024

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	Акушерства, гінекології та перинатології
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Кравченко Олена Вікторівна – завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор, Kravchenko.Olena@bsmu.edu.ua ; Ясніковська Світлана Михайлівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, доцент, jasnikovska.svitlana@bsmu.edu.ua ; Гошовська Аліса Володимирівна – асистент кафедри, кандидат медичних наук, goshovska.alisa@bsmu.edu.ua ; Печеряга Світлана Володимирівна - асистент кафедри, кандидат медичних наук, pecheryaga.svitlana@bsmu.edu.ua ; Юр'єва Лілія Миколаївна - доцент кафедри, кандидат медичних наук, доцент, yuryeva.lilia@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/akusherstva-ginekologiyi-ta-perinatologiyi/
Веб-сайт кафедри	http://ogp.bsmu.edu.ua/
E-mail	akusherstvo2@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Рівненська, 8
Контактний телефон	+38 (0372) 55-01-09

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	11,5
Загальна кількість годин	345
Лекції	20
Практичні заняття	160
Самостійна робота	165
Вид заключного контролю	підсумковий модульний контроль

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Дисципліна «Акушерство та гінекологія» включає в себе придбання теоретичних та практичних знань, умінь, навичок з фізіологічного та патологічного акушерства, консервативної та оперативної гінекології, засвоєння загальних принципів ведення вагітності, пологів та післяпологового періоду, вміння аналізувати акушерську ситуацію та хірургічні ризики гінекологічної хворої, використовувати лабораторні та інструментальні методи дослідження, демонструвати вміння і навички щодо надання невідкладної допомоги в акушерстві та гінекології.

Дисципліна закладає основи здорового способу життя та профілактики, діагностики та лікування захворювань на індивідуальному, родинному та популяційному рівні для здійснення професійної діяльності лікаря.

Засвоєння теоретичного матеріалу супроводжується набуттям відповідних загальних і фахових компетентностей.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-bdmu-2023.pdf>);

- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukciya-shhodo-ocinyuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/08/polozhennya-pro-kodeks-akademichno%D1%97-dobrochesnosti-290-adm.pdf>);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркових дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyh_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
---	---

Анатомія людини	
Гістологія, цитологія та ембріологія	
Фізіологія	
Патоморфологія	
Патофізіологія	
Пропедевтика внутрішньої медицини	
Фармакологія	
Хірургія	
Онкологія та радіаційна медицина	
Соціальна медицина, громадське здоров'я	
Гігієна та екологія	

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

6.1. **Метою викладання** навчальної дисципліни «Акушерство та гінекологія» є здобуття поглиблених теоретичних та практичних знань, умінь, навичок зі спеціальності «Акушерство та гінекологія», загальних засад методології професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності.

6.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни «Акушерство та гінекологія» є:

- оволодіння систематизованими знаннями з організації акушерсько-гінекологічної допомоги;
- оволодіння методологією обстеження гінекологічних хворих та вагітних;
- оволодіння навичками застосування лабораторних, інструментальних, клінічних методів обстеження;
- опанування вмінням діагностувати захворювання та надавати першу медичну допомогу, засвоєння принципів лікування акушерсько-гінекологічних хворих в умовах амбулаторії та стаціонару;
- формування практичних умінь з надання невідкладної допомоги в акушерстві та гінекології;
- оволодіння методами та прийомами пологодопомоги, діагностики, лікування та профілактики перинатальних ускладнень та гінекологічних захворювань;
- виконувати необхідні медичні маніпуляції та надавати допомогу при невідкладних станах в акушерстві та гінекології.
- засвоєння морально-етичних та деонтологічних принципів при професійному спілкуванні з хворим.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

7.1. **Інтегральна компетентність:** Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

7.2. **Загальні компетентності:**

ЗК.1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК.2 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК.4 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК.6 Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК.7 Здатність працювати в команді.

ЗК.8 Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК. 11 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК. 12 Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК. 13 Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

7.3. **Фахові (спеціальні) компетентності:**

- ФК.1 Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.
- ФК.2 Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.
- ФК.3 Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.
- ФК.6 Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.
- ФК.7 Здатність до діагностування невідкладних станів.
- ФК.8 Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.
- ФК.10 Здатність до виконання медичних маніпуляцій.
- ФК.11 Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.
- ФК.12 Здатність до визначення тактики ведення фізіологічної вагітності, фізіологічних пологів та післяпологового періоду. Навички консультування з питань планування сім'ї та підбору метода контрацепції
- ФК.15 Здатність до проведення експертизи працездатності.
- ФК.16 Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.
- ФК. 21. Зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються.
- ФК. 22. Здатність управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
- ФК. 23. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері охорони здоров'я.
- ФК. 24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.
- ФК. 25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

8.1. Знати:

- методики та стандартні схеми збору медичної інформації про пацієнта і аналізу клінічних даних;
- необхідний перелік лабораторних та інструментальних досліджень та критерії оцінки їх результатів;
- методику встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання;
- принципи та характер лікування захворювань;
- алгоритми діагностування невідкладних станів;
- принципи визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги;
- алгоритми виконання медичних маніпуляцій;
- механізми розв'язання медичних проблем у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності;
- алгоритм визначення тактики ведення фізіологічної вагітності, фізіологічних пологів та післяпологового періоду. Навички консультування з питань планування сім'ї та підбору метода контрацепції;
- алгоритм проведення експертизи працездатності;
- стандарти ведення медичної документації, в тому числі електронних форм;
- принципи донесення власних знань, висновків та аргументацій з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються;
- принципи управління робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів;
- принципи розробки і реалізації наукових та прикладних проектів у сфері охорони здоров'я;

- етичні принципи при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами;
- норми професійної та академічної доброчесності, відповідальності за достовірність отриманих наукових результатів.

8.2. Уміти:

Фахова компетентність	ПРН	Компетентність / програмний результат навчання
ФК 1	ПРН 5	Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.
ФК 2	ПРН 7	Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).
ФК 3	ПРН 4	Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).
	ПРН 6	Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).
ФК 6	ПРН 9	Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.
	ПРН 10	Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
ФК 7	ПРН 8	Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.
ФК 8	ПРН 14	Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомоги при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.
	ПРН 15	Організовувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів населенню та військовослужбовцям в умовах надзвичайних ситуації та бойових дій, в т.ч. у польових умовах.
ФК 10	ПРН 17	Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
ФК 11	ПРН 8	Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах,

		в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.
ФК 12	ПРН 11	Визначати підхід, план та тактику ведення фізіологічної вагітності, фізіологічних пологів та післяпологового періоду шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
ФК 15	ПРН 18	Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо.
ФК 16	ПРН 18	Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.
ФК 21	ПРН 25	Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців.
ФК 22	ПРН 26	Управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, організовувати роботу та професійний розвиток персоналу з урахуванням набутих навиків ефективної роботи в команді, позицій лідерства, належної якості, доступності і справедливості, забезпечення надання інтегрованої медичної допомоги.
ФК 23	ПРН 21	Відшуковувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.
ФК 24	ПРН 28	Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров'я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки.
ФК 25	ПРН 1	Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

Список 1 (синдроми та симптоми)

1. аменорея
3. анемічний синдром
4. анурія та олігурія
5. артеріальна гіпертензія
8. біль в животі
10. біль в промежині
12. блювання
23. головний біль
25. дисменорея
33. запаморочення
40. кровотеча внутрішня
45. маткова кровотеча
46. набряковий синдром
49. передчасний статевий розвиток
60. свербіж шкіри
68. судоми

Список 2 (захворювання)

XI. Інфекційні і паразитарні хвороби:

186. Герпесвірусні хвороби
190. Кандидози
209. Туберкульоз різної локалізації
211. Хвороба, зумовлена вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ)
212. Хламідійні інфекції

- інфекційні хвороби, що передаються переважно статевим шляхом:

215. Гонококова інфекція
216. Сифіліс

ХІІ. Хвороби жіночої репродуктивної системи:

патології вагітності:

- 217. багатоплідна вагітність
- 218. блювання вагітних
- 219. вагітність при екстрагенітальній патології
- 220. дистрес плоду при вагітності
- 221. затримка росту плода
- 222. імунний конфлікт при вагітності
- 223. міхурцевий занесок
- 224. передлежання плаценти
- 225. передчасне відшарування плаценти
- 226. передчасні пологи та переношена вагітність
- 227. позаматкова вагітність
- 228. прееклампсія та еклампсія
- 229. самовільний аборт

патологія пологів та післяпологового періоду:

- 230. аномалії пологової діяльності
- 231. аномалії тазу, у т.ч. клінічно вузький таз
- 232. дистрес плоду під час пологів
- 233. кровотеча пологова та післяпологова
- 234. неправильні положення та передлежання плода
- 235. післяпологові септичні захворювання
- 236. травми матки і пологових шляхів

гінекологічні захворювання:

- 237. аномальні маткові кровотечі
- 238. апоплексія яєчника
- 239. непліддя
- 240. вроджені вади розвитку жіночих статевих органів
- 241. доброякісна дисплазія молочних залоз
- 242. доброякісні та передракові новоутворення жіночих статевих органів
- 243. ендометріоз
- 244. запальні захворювання жіночих статевих органів
- 245. злоякісні новоутворення жіночих статевих органів
- 246. мастит
- 247. новоутворення молочної залози

Список 3 (невідкладні стани)

- 18. гостра кровотеча
- 30. судомний синдром
- 33. нормальні пологи

Список 4 (лабораторні та інструментальні дослідження)

- 4. аналіз сечі за Зимницьким
- 5. аналіз сечі за Нечипоренко
- 7. протеїни крові та їх фракції, С-реактивний протеїн
- 8. глюкоза крові, глікозильований гемоглобін
- 9. пероральний тест толерантності до глюкози
- 11. гормони крові
- 13. креатинін, сечовина крові та сечі, швидкість клубочкової фільтрації
- 14. електроліти крові
- 15. амінотрансферази крові
- 16. загальний білірубін крові та його фракції
- 17. коагулограма
- 22. гістоморфологічне дослідження біопату слизових оболонок

24. гістоморфологічне дослідження плаценти
30. ехокардіографія та доплерографія
31. загальний аналіз калу
32. загальний аналіз крові
33. загальний аналіз сечі
34. цукор і ацетон в сечі
41. ампліфікаційні методи при інфекційних хворобах (ПЛР, ЛЛР)
44. мікробіологічне дослідження біологічних рідин та виділень
48. методи інструментальної візуалізації органів черевної порожнини
50. методи інструментальної візуалізації сечостатевої системи
51. методи інструментальної візуалізації плода
53. методи інструментальної візуалізації грудної залози
57. цитологічне дослідження з шийки матки

Список 5 (медичні маніпуляції)

16. виконувати техніку контакту новонародженого «шкіра до шкіри» і раннього прикладання до грудей
19. здійснювати клінічне обстеження молочних залоз
21. виконувати пункцію черевної порожнини через заднє склепіння
24. виконувати бімануальне дослідження та обстеження жінки в дзеркалах
25. проводити пельвіометрію;
26. здійснювати зовнішнє (прийоми Леопольда) та внутрішнє акушерське дослідження;
27. здійснювати аускультацию плода
28. проводити забір мазків на бактеріоскопічне, бактеріологічне, цитологічне дослідження

8.3. Демонструвати:

1. медичні маніпуляції (за списком 5)
 - виконувати техніку контакту новонародженого «шкіра до шкіри» і раннього прикладання до грудей
 - здійснювати клінічне обстеження молочних залоз
 - виконувати пункцію черевної порожнини через заднє склепіння
 - виконувати бімануальне дослідження та обстеження жінки в дзеркалах
 - проводити пельвіометрію;
 - здійснювати зовнішнє (прийоми Леопольда) та внутрішнє акушерське дослідження;
 - здійснювати аускультацию плода
 - проводити забір мазків на бактеріоскопічне, бактеріологічне, цитологічне дослідження
2. невідкладну допомогу (за списком 3) при:
 - гострій кровотечі;
 - судомному синдромі;
 - нормальних пологах;

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 345 годин / 11,5 кредитів ЄКТС, 180 годин з яких складає аудиторна підготовка (у вигляді лекцій – 20 годин та практичних занять – 160 годин) і 165 годин – самостійна робота здобувача.

Модуль 1. Захворювання органів жіночої репродуктивної системи. Планування сім'ї.

Змістовий модуль 1. Ендокринні порушення жіночої статеві системи.

Змістовий модуль 2. Основи онкогінекології.

Змістовий модуль 3. Запальні захворювання жіночих статевих органів та гінекологічні захворювання, які потребують невідкладної допомоги.

Змістовий модуль 4. Неплідний шлюб. Планування сім'ї.

Модуль 2. Фізіологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду

Змістовий модуль 5. Фізіологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду.

Модуль 3. Патологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду

Змістовий модуль 6. Патологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду.

Модуль 4. Акушерство і гінекологія.

Змістовий модуль 7. Патологічні стани репродуктивної системи у різні вікові періоди.

Змістовий модуль 8. Патологія вагітності та пологів.

Модуль 1. Захворювання органів жіночої репродуктивної системи. Планування сім'ї.

Змістовий модуль 1. Ендокринні порушення жіночої статевий системи.

Тема 1. Організація акушерсько-гінекологічної служби в Україні. Роль сімейного лікаря в наданні акушерсько-гінекологічної допомоги.

Організація акушерської допомоги. Організація служби планування сім'ї: структура, завдання. Роль сімейного лікаря в профілактиці перинатальних захворювань і смертності.

Тема 2. Клінічна анатомія та фізіологія жіночих статевих органів. Методи обстеження гінекологічних хворих. Загальна симптоматологія в гінекології.

Клінічна анатомія жіночих статевих органів. Фізіологічні зміни в жіночих статевих органах в різні вікові періоди. Нейроендокринна регуляція функції статевий системи. Особливості збирання спеціального гінекологічного анамнезу. Основні методи обстеження в гінекології: огляд зовнішніх статевих органів, дослідження за допомогою дзеркал, бімануальне обстеження. Додаткові методи обстеження в гінекології. Методи функціональної діагностики стану яєчників. Променеві методи діагностики в гінекології: МРТ, КТ, МСГ. Ультразвукові методи дослідження в гінекології. Інструментальні методи обстеження: зондування порожнини матки, вишкрібання порожнини матки, біопсія, пункція черевної порожнини через заднє склепіння. Ендоскопічні методи дослідження: кольпоскопія, гістероскопія, лапароскопія. Лабораторна діагностика: онкоцитологія, бактеріоскопія, бактеріологія, ІФА, ПЛР, патоморфологічне дослідження.

Загальна симптоматологія гінекологічних захворювань (біль, білі, розлади менструального циклу та кровотечі, неплідність, сексуальні розлади, розлади функції суміжних органів).

Тема 3. Нейроендокринна регуляція. Порушення функцій репродуктивної системи.

Нейроендокринна регуляція. Класифікація порушень функцій репродуктивної системи. Аменорея: класифікація, діагностика. Аномальні маткові кровотечі. Клініка, сучасні методи діагностики та принципи лікування.

Тема 4. Ендоетріоз.

Ендоетріоз. Етіологія і патогенез. Класифікація. Діагностика. Клініка. Сучасні методи лікування. Медична реабілітація жінок з ендоетріозом.

Змістовий модуль 2. Основи онкогінекології.

Тема 5. Доброякісні пухлини жіночих статевих органів та молочних залоз.

Поняття кісти і пухлини яєчників. Кіста бартоліневої залози. Доброякісні пухлини яєчників: епітеліальні, пухлини строми статевий тяжа, ліпідно-кліткові пухлини, герміногенні пухлини. Пухлиноподібні утворення яєчників. Доброякісні пухлини матки. Клініка, діагностика ускладнення, лікування, профілактика. Доброякісна дисплазія молочних залоз.

Тема 6. Передракові захворювання жіночих статевих органів. Трофобластичні захворювання.

Фонові та передракові захворювання зовнішніх статевих органів. Фонові та передракові захворювання шийки матки: класифікація. Гіперпластичні процеси ендометрія: етіологія, патогенез, класифікація, сучасні методи діагностики, тактика ведення та принципи лікування. Профілактика фонових та передракових захворювань жіночих статевих органів.

Трофобластичні захворювання. Діагностика, тактика ведення та принципи лікування.

Змістовий модуль 3. Запальні захворювання жіночих статевих органів та гінекологічні захворювання, які потребують невідкладної допомоги.

Тема 7. Запальні захворювання жіночих статевих органів.

Поняття мікробіоцинозу піхви. Етіологія, патогенез, класифікація запальних захворювань жіночих статевих органів. Запальні захворювання неспецифічної (вульвіт, бартолініт, вагініт, ендцервіцит, ендометрит, аднексит, параметрит, пельвіоперитоніт) та специфічної етіології. Туберкульоз.

Захворювання, що передаються статевим шляхом (трихомоноз, гонорея, кандидоз, вірусні ураження, уреа-, мікоплазмоз, хламідіоз). Діагностика, лікування та профілактика бактеріального вагінозу. Ведення хворих з гнійною тубооваріальною пухлиною. Лікування гострих і хронічних захворювань, запальних процесів жіночих статевих органів. Показання до хірургічного лікування.

Особливості перебігу запальних захворювань в різні вікові періоди, тактика ведення. Реабілітація жінок, які перенесли запальні процеси.

Тема 8. «Гострий живіт» в гінекології.

Позаматкова вагітність, апоплексія яєчника, розрив капсули пухлини яєчника та гнійної тубооваріальної пухлини, перекрут ніжки пухлини, порушення живлення міоматозного вузла. Травматичні пошкодження статевих органів. Клініка, діагностика, тактика ведення. Невідкладна допомога.

Передопераційна підготовка і післяопераційне ведення гінекологічних хворих. Анестезія під час гінекологічних операцій. Реабілітація після гінекологічних втручань.

Змістовий модуль 4. Неплідний шлюб. Планування сім'ї.

Тема 9. Неплідний шлюб.

Причини жіночої та чоловічої неплідності. Обстеження подружньої пари при неплідному шлюбі. Сучасні принципи і методи лікування жіночої неплідності (гормональні, хірургічні, новітні репродуктивні технології).

Тема 10. Планування сім'ї.

Консультавання з питань планування сім'ї: напрямки, переваги, процес консультавання. Загальний огляд методів контрацепції: КОК, вагінальне кільце, контрацептивний пластр, ПТП, ін'єкційні, ВМК, бар'єрні методи та сперміциди. Методи розпізнавання фертильності, добровільна хірургічна стерилізація, невідкладна контрацепція. Оцінка пацієнтки. Необхідне обстеження, яке проводиться у плановому порядку перед прийняттям рішення щодо використання конкретного методу контрацепції.

Планування сім'ї для людей, що живуть з ВІЛ.

Модуль 2. Фізіологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду

Змістовий модуль 5. Фізіологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду.

Тема 11. Жіночий таз. Плід як об'єкт пологів. Фізіологія вагітності. Методи обстеження вагітних. Перинатальна охорона плода.

Таз з анатомічної та акушерської точок зору. Пельвеометрія. Тазове дно. Будова голівки плода. Розміри голівки плода та тулуба. Ознаки доношеності та зрілості плода.

Запліднення та розвиток плідного яйця. Плацента, її будова і функція. Критичні періоди розвитку ембріона і плода. Вплив шкідливих факторів на ембріон та плід. Фізіологічні зміни в організмі жінки під час вагітності. Гігієна і харчування вагітної. Методи обстеження вагітної. Топографія плода у матці. Ведення фізіологічної вагітності. Гравідограма. Визначення допологової відпустки і дати пологів. **Інтеграція Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджених Указом Президента України: 3 ціль «забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці», зокрема забезпечення здорового способу життя вагітних, роділь та породіль.**

Тема 12. Фізіологія пологів. Знеболювання пологів.

Передвісники пологів, прелімінальний період. Біологічна готовність організму до пологів, шкала Бішопа. Визначення початку пологів. Біомеханізми пологів при передньому і

задньому видах потиличного передлежання. Регуляція пологової діяльності. Клінічний перебіг пологів. Ведення пологів. Партограма. Оцінка новонародженого за шкалою Апгар. Контакт новонародженого «шкіра до шкіри». Раннє прикладання до грудей. Первинний туалет новонародженого. Сучасні методи знеболювання пологів: немедикаментозні та медикаментозні.

Тема 13. Фізіологія післяпологового періоду. Фізіологія періоду новонародженості.

Зміни в організмі породіллі, статевих органах, молочних залозах. Клініка та ведення післяпологового періоду. Концепція грудного вигодовування. Консультування з питань післяпологової контрацепції: метод лактаційної аменореї (МЛА).

Анатомо-фізіологічні особливості періоду новонародженості. Догляд за новонародженим. Переваги сумісного перебування матері та дитини.

Тема 14. Аномалії розвитку плідного яйця. Багатоплідна вагітність. Ізоантигенна несумісність крові матері та плода.

Аномалії позазародкових елементів плідного яйця/плаценти, плідних оболонок і пупкового канатика. Багатоводдя і маловоддя: причини, діагностика тактика ведення вагітності, наслідки для плода і новонародженого. Спадкові та вроджені захворювання плода. Діагностика. Показання до медико-генетичного консультування.

Багатоплідна вагітність: класифікація, діагностика, особливості перебігу та ведення багатоплідної вагітності. Пологи при багатоплідній вагітності.

Імунологічна несумісність крові матері та плода (резус-конфлікт, несумісність за системою АВО). Патогенез, діагностика, тактика ведення, лікування, та профілактика.

Тема 15. Плацентарна дисфункція. Дистрес плода. Затримка розвитку плода.

Плацентарна дисфункція, дистрес плода, затримка розвитку плода: фактори ризику, класифікація, діагностика, тактика ведення вагітності, профілактика.

Методи діагностики стану плода: неінвазивні - УЗД, КТГ, біофізичний профіль плода, доплерометрія; інвазивні - амніоцентез, кордоцентез, біопсія хоріону. Біохімічні методи дослідження у різні терміни вагітності.

Модуль 3. Патологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду
Змістовий модуль 6. Патологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду.

Тема 16. Ранні гестози. Гіпертензивні розлади при вагітності. Прееклампсія. Еклампсія.

Ранні гестози: класифікація. Блювота вагітних: клініка, діагностика, лікування. Гіпертензивні розлади під час вагітності. Прееклампсія: патогенез, класифікація, діагностика, клініка, лікування, тактика, профілактика. Еклампсія: клініка, діагностика, ускладнення, невідкладна допомога, тактика ведення. Рідкісні форми гестозів.

Тема 17. Невиношування вагітності. Вузький таз. Аномалії положення та передлежання плода. Пологи при неправильному положенні та тазовому передлежанні плода.

Причини мимовільного переривання вагітності в різні терміни. Класифікація, клініка, діагностика, лікування і профілактика мимовільного переривання вагітності. Істмікоцервікальна недостатність. Загроза передчасних пологів: діагностика, лікування, акушерська тактика. Профілактика невинишування вагітності. Передчасні пологи: акушерська тактика, ведення і профілактика.

Аномалії кісткового тазу. Класифікація, діагностика. Діагностика синклітичного і асинклітичного вставлення голівки. Клінічно вузький таз. Особливості ведення пологів.

Класифікація тазових передлежань. Діагностика та особливості ведення вагітності. Неправильне положення плода: класифікація, діагностика, тактика ведення вагітності. Розгинальні передлежання голівки плода: класифікація, діагностика. Корекція неправильних положень та тазових передлежань під час вагітності.

Пологи при неправильному положенні плода та тазових передлежаннях, тактика ведення. Біомеханізм пологів та ручна допомога при тазових передлежаннях.

Тема 18. Аномалії скоротливої діяльності матки. Оперативне акушерство.

Класифікація, фактори ризику, патогенез різних видів аномалій пологової діяльності. Сучасні методи діагностики і лікування порушень пологової діяльності. Профілактика порушень пологової діяльності. Перинатальні наслідки. Дистрес плода у пологах: діагностика, тактика ведення.

Операції переривання вагітності в ранні та пізні терміни. Операції для підготовки пологових шляхів (перино - та епізіотомія, амніотомія). Акушерські щипці, вакуум-екстракція плода, кесарів розтин: показання. Оперативні втручання в послідовому та післяпологовому періоді. Ручне відокремлення плаценти, виділення посліду: техніка проведення. Ручне та інструментальне обстеження матки після пологів. Показання до надпихової ампутації, екстирпації матки, перев'язки внутрішніх здухвинних артерій.

Тема 19. Акушерські кровотечі під час другої половини вагітності, у пологах та післяпологовому періоді. Алгоритм надання невідкладної допомоги при акушерських кровотечах.

Акушерські кровотечі. Передлежання плаценти: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, особливості перебігу, ведення вагітності та пологів. Передчасне відшарування нормально розташованої плаценти: етіологія, клініка, діагностика, особливості ведення вагітності і пологів. Порушення процесів відшарування плаценти. Маткова кровотеча в послідовому і ранньому післяпологовому періоді. Гіпотонічна кровотеча. Коагулопатична кровотеча (емболія навколоплідними водами та інші причини). Алгоритм надання невідкладної допомоги при акушерських кровотечах.

Тема 20. Пологовий травматизм Післяпологові септичні захворювання.

Травматичні ушкодження вульви, піхви, промежини. Розрив шийки матки. Розрив матки: класифікація, механізм виникнення. Клінічна картина розриву матки: загрозливого, того, що почався і вже відбувся. Особливості розриву матки за рубцем. Діагностика, лікування і профілактика. Виворіт матки. Розходження і розриви зчленувань таза. Післяпологові нориці. Етіологія, лікування, профілактика.

Післяпологові септичні захворювання: післяпологова септична рана, післяпологовий метроендометрит, метрофлебіт, мастит, післяпологовий перитоніт, перитоніт після кесарева розтину. Акушерський сепсис: класифікація етіологія, патогенез, діагностика, сучасні принципи лікування, профілактика. Септичний шок, невідкладна допомога. Методи пригнічення лактації.

Модуль 4. Акушерство і гінекологія

Змістовий модуль 7. Патологічні стани репродуктивної системи у різні вікові періоди.

Тема 21. Порушення менструальної функції. Аномальні маткові кровотечі. Ендоменіоріоз.

Аменорея: класифікація, діагностика. Аномальні маткові кровотечі. Клініка, сучасні методи діагностики та принципи лікування.

Ендоменіоріоз: діагностика, тактика ведення, лікування.

Тема 22. Доброякісні новоутворювання статевих органів жінки. Дисгормональні захворювання молочної залози. Фонові та передракові захворювання статевих органів жінки. Злоякісні новоутворювання.

Поняття кісти і кістоми. Доброякісні новоутворювання матки, яєчників. Класифікація, діагностика, тактика ведення та лікування.

Доброякісна дисплазія молочних залоз. Новоутворення молочної залози

Діагностика, тактика ведення та принципи лікування фонових і передракових захворювань зовнішніх статевих органів (лейкоплакія, крауроз вульви), шийки матки, ендометрія.

Злоякісні новоутворення статевих органів та молочної залози: сучасні методи діагностики, тактика ведення.

Тема 23. Невідкладні стани в гінекології.

Позаматкова вагітність, апоплексія яєчника, розрив капсули пухлини яєчника та гнійної тубооваріальної пухлини, перекрут ніжки пухлини, порушення живлення міоматозного вузла. Травматичні пошкодження статевих органів. Клініка, діагностика, тактика ведення. Невідкладна допомога.

Тема 24. Неплідність. Сучасні аспекти планування сім'ї. Методи контрацепції. Медичні критерії прийнятності використання методів контрацепції ВООЗ.

Причини жіночої та чоловічої неплодності. Обстеження подружньої пари при неплодному шлюбі. Сучасні принципи і методи лікування жіночої неплодності (гормональні, хірургічні, новітні репродуктивні технології).

Консультавання щодо вибору і використання методу контрацепції: етапи консультавання. Методи контрацепції відповідно до періодів життя.

Сучасні методи контрацепції: класифікація, механізм дії, переваги, недоліки, Післяпологова та післяабортна контрацепція. Невідкладна контрацепція.

Медичні критерії прийнятності ВООЗ: класифікація категорій, використання зведених таблиць. Методи контрацепції у жінок з ВІЛ.

Змістовий модуль 8. Патологія вагітності та пологів

Тема 25. Фізіологічна вагітність, пологи та післяпологовий період. Перинатальна охорона плода. Передчасне переривання вагітності. Переношування вагітності. Багатоплідна вагітність.

Ведення фізіологічної вагітності. Гравідограма. Визначення допологової відпустки і дати пологів. **Інтеграція Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджених Указом Президента України: 3 ціль «забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці», зокрема забезпечення здорового способу життя вагітних, роділь та породіль.**

Діагностика та тактика ведення фізіологічних пологів. Оцінка загального стану новонародженого. Контакт новонародженого «шкіра до шкіри». Раннє прикладання до грудей. Первинний туалет новонародженого.

Клініка та ведення післяпологового періоду.

Причини мимовільного переривання вагітності в різні терміни. Класифікація, клініка, діагностика, лікування і профілактика мимовільного переривання вагітності. Істмікоцервікальна недостатність. Загроза передчасних пологів: діагностика, лікування, акушерська тактика. Профілактика невиношування вагітності. Передчасні пологи: акушерська тактика, ведення і профілактика.

Діагностика та тактика ведення периношеної вагітності.

Багатоплідна вагітність: класифікація, діагностика, особливості перебігу та ведення багатоплідної вагітності. Пологи при багатоплідній вагітності.

Тема 26. Ранні гестози. Гіпертонічні розлади при вагітності. Прееклампсія. Еклампсія. Невідкладна допомога.

Ранні гестози: класифікація. Блювота вагітних: клініка, діагностика, лікування. Гіпертензивні розлади під час вагітності. Прееклампсія: діагностика, тактика ведення, лікування. Встановлення діагнозу, визначення тактики та надання невідкладної медичної допомоги при еклампсії та її ускладненнях.

Тема 27 Кровотечі під час вагітності, в пологах та в післяпологовому періоді. Геморагічний шок. ДВС-синдром. Інтенсивна терапія і реанімація при кровотечах в акушерстві.

Діагностика невідкладного стану «гострої кровотечі», зумовленої самовільним абортom, передлежанням плаценти, передчасним відшаруванням нормально розташованої плаценти, порушенням процесів відшарування плаценти. Маткова кровотеча в ранньому післяпологовому періоді. Коагулопатична кровотеча. Визначення тактики та надання невідкладної медичної допомоги при акушерських кровотечах, геморагічному шоці та ДВЗ-синдромі.

Тема 28 Аномалії скоротливої діяльності матки. Невідповідність голівки плода та таза матері. Неправильні положення та тазові передлежання плода. Оперативні

втручання в акушерстві. Пологовий травматизм матері та плоду: тактика ведення. Післяпологові септичні захворювання.

Діагностика аномалій пологової діяльності, клінічно вузького тазу, неправильних положень та передлежань плоду. Тактика ведення вагітності та пологів.

Показання, протипоказання, умови та основні етапи виконання акушерських операцій (операції переривання вагітності в ранні та пізні терміни; операції для підготовки пологових шляхів (періно - та епізіотомія, амніотомія); акушерські щипці, вакуум-екстракція плода, кесарів розтин; ручне відокремлення плаценти та виділення посліду; ручне та інструментальне обстеження матки після пологів; надпихова ампутація, екстирпація матки; перев'язка маткових та внутрішніх здухвинних артерій).

Діагностика, принципи лікування, надання невідкладної медичної допомоги при травматичних ушкодженнях матки, шийки матки, вульви, промежини, розходженні і розриві зчленувань таза, післяпологових норицях.

Діагностика, тактика ведення та лікування післяпологових септичних захворювань. Надання екстреної медичної допомоги при септичному шоці та акушерському сепсисі.

Тема 29. Вагітність і пологи при екстрагенітальних захворюваннях. Перинатальні інфекції. Профілактика вертикальної трансмісії ВІЛ. Плацентарна дисфункція, затримка розвитку плода, дистрес плода. Імунологічна несумісність крові матері та плода.

Тактика ведення вагітності і пологів при екстрагенітальних захворюваннях: серцево-судинної, легеневої, ендокринної, сечовидільної, кровотворної системи, шлунково-кишкового тракту. Перинатальні інфекції. Профілактика вертикальної трансмісії ВІЛ.

Діагностика, принципи та характер лікування плацентарної дисфункції, затримки розвитку плода, імунологічної несумісності крові матері та плода.

Діагностичні критерії дистресу плода під час вагітності та пологів. Тактика та надання невідкладної допомоги при дистреси плода.

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Аудиторні		СРС	Індивідуальна робота
		Лекції	Практичні заняття		
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Захворювання органів жіночої репродуктивної системи. Планування сім'ї					
Змістовий модуль 1. Ендокринні порушення жіночої статеві системи					
Тема 1. Організація акушерсько-гінекологічної служби в Україні. Роль сімейного лікаря в наданні акушерсько-гінекологічної допомоги.	4	2		2	
Тема 2. Клінічна анатомія і фізіологія жіночих статевих органів. Методи обстеження гінекологічних хворих. Загальна симптоматологія в гінекології.	7		4	3	
Тема 3. Нейроендокринна регуляція. Порушення функцій репродуктивної системи.	10	2	4	4	
Тема 4. Ендоетріоз.	8		4	4	
Разом за змістовим модулем 1	29	4	12	13	
Змістовий модуль 2. Основи онкогінекології					
Тема 5. Доброякісні пухлини жіночих статевих органів та молочної залози.	10	2	4	4	
Тема 6. Передракові захворювання жіночих статевих органів. Трофобластичні захворювання.	8		4	4	
Разом за	18	2	8	8	

змістовим модулем 2					
Змістовий модуль 3. Запальні захворювання жіночих статевих органів та гінекологічні захворювання, які потребують невідкладної допомоги					
Тема 7. Запальні захворювання жіночих статевих органів.	8		4	4	
Тема 8. «Гострий живіт» в гінекології.	10	2	4	4	
Разом за змістовим модулем 3	18	2	8	8	
Змістовий модуль 4. Неплідний шлюб. Планування сім'ї					
Тема 9. Неплідний шлюб.	5		3	2	
Тема 10. Планування сім'ї.	10	2	4	4	
Разом за змістовим модулем 4	15	2	7	6	
Підсумковий модульний контроль	10		5	5	
УСЬОГО ГОДИН	90/3,0 кредити ЄКТС	10	40	40	
Модуль 2. Фізіологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду					
Змістовий модуль 5. Фізіологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду.					
Тема 11. Жіночий таз. Плід як об'єкт пологів. Фізіологія вагітності. Методи обстеження вагітних. Перинатальна охорона плода.	10		5	5	
Тема 12. Фізіологія пологів. Знеболювання пологів.	12	2	5	5	
Тема 13. Фізіологія післяпологового періоду. Фізіологія періоду новонародженості.	10		5	5	
Тема 14. Аномалії розвитку плідного яйця. Багатоплідна вагітність. Ізоантигенна несумісність крові матері та плода.	10		5	5	
Тема 15. Плацентарна дисфункція. Дистрес плода. Затримка розвитку плода.	9		5	4	
Разом за змістовим модулем 5	51	2	25	24	
Підсумковий модульний контроль	9		5	4	
Модуль 3. Патологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду					
Змістовий модуль 6. Патологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду.					
Тема 16. Ранні гестози. Гіпертензивні розлади при вагітності. Преєклампсія. Еклампсія.	11	2	5	4	
Тема 17. Невиношування вагітності. Вузький таз. Аномалії положення та передлежання плода. Пологи при неправильному положенні та тазовому передлежанні плода.	11	2	5	4	
Тема 18. Аномалії скоротливої діяльності матки. Оперативне акушерство.	8		5	3	
Тема 19. Акушерські кровотечі під час другої половини вагітності, у пологах та післяпологовому періоді. Алгоритм надання невідкладної допомоги при акушерських кровотечах.	13	4	5	4	
Тема 20. Пологовий травматизм Післяпологові септичні захворювання.	8		5	3	
Разом за змістовим модулем 6	51	8	25	18	
Підсумковий модульний контроль	9		5	4	

УСЬОГО ГОДИН	120/4,0 кредити ЄКТС	10	60	50	
Модуль 4. Акушерство і гінекологія					
Змістовий модуль 7. Патологічні стани репродуктивної системи у різні вікові періоди					
Тема 21. Порушення менструальної функції. Аномальні маткові кровотечі. Ендометріоз.	12		5	7	
Тема 22. Доброякісні новоутворювання статевих органів жінки. Дисгормональні захворювання молочної залози. Фонові та передракові захворювання статевих органів жінки. Злоякісні новоутворювання.	13		6	7	
Тема 23. Невідкладні стани в гінекології.	14		6	8	
Тема 24. Неплідність. Сучасні аспекти планування сім'ї. Методи контрацепції. Медичні критерії прийнятності використання методів контрацепції ВООЗ.	12		5	7	
Разом за змістовим модулем 7	51		22	29	
Змістовий модуль 8. Патологія вагітності та пологів					
Тема 25. Фізіологічна вагітність, пологи та післяпологовий період. Перинатальна охорона плода. Передчасне переривання вагітності. Переношування вагітності. Багатоплідна вагітність.	13		6	7	
Тема 26. Ранні гестози. Гіпертонічні розлади при вагітності. Прееклампсія. Еклампсія. Невідкладна допомога.	14		6	8	
Тема 27. Кровотечі під час вагітності, в пологах та в післяпологовому періоді. Геморагічний шок. ДВС-синдром. Інтенсивна терапія і реанімація при кровотечах в акушерстві.	14		6	8	
Тема 28. Аномалії скоротливої діяльності матки. Невідповідність голівки плода та таза матері. Неправильні положення та тазові передлежання плода. Оперативні втручання в акушерстві. Пологовий травматизм матері та плоду: тактика ведення. Післяпологові септичні захворювання.	14		6	8	
Тема 29. Вагітність і пологи при екстрагенітальних захворюваннях. Перинатальні інфекції. Профілактика вертикальної трансмісії ВІЛ. Плацентарна дисфункція, затримка розвитку плода, дистрес плода. Імунологічна несумісність крові матері та плода.	13		6	7	
Разом за змістовим модулем 8	68		30	38	
Підсумковий модульний контроль	16		8	8	
УСЬОГО ГОДИН	135/4,5 кредитів ECTS		60	75	

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

Модуль 1. Захворювання органів жіночої репродуктивної системи. Планування сім'ї

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Організація акушерсько-гінекологічної служби в Україні. Роль сімейного лікаря в наданні акушерсько-гінекологічної допомоги.	2
2.	Нейроендокринна регуляція. Порушення функцій репродуктивної системи. Аномальні маткові кровотечі	2
3.	Доброякісні пухлини органів жіночої статеві системи.	2
4.	«Гострий живіт» в гінекології.	2
5.	Планування сім'ї. Неплідність у шлюбі.	2
	Всього	10

Модуль 2. Фізіологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду

№ п/п	Тема	Кількість годин
1.	Фізіологія пологів. Знеболення пологів	2

Модуль 3. Патологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду

№ п/п	Тема	Кількість годин
1.	Невиношування вагітності	2
2.	Гіпертензивні розлади при вагітності. Преєклампсія. Еклампсія. Невідкладна допомога	2
3.	Акушерські кровотечі під час другої половини вагітності, у пологах та післяпологовому періоді. Алгоритм надання невідкладної допомоги при акушерських кровотечах	4
	Всього	10

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 1. Захворювання органів жіночої репродуктивної системи. Планування сім'ї

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Клінічна анатомія і фізіологія жіночих статевих органів. Методи обстеження гінекологічних хворих. Загальна симптоматологія гінекологічних захворювань.	5
2.	Нейроендокринна регуляція функції статевих органів. Порушення функцій репродуктивної системи.	5
3.	Доброякісні пухлини жіночих статевих органів та молочної залози.	5
4.	Передракові захворювання жіночих статевих органів. Трофобластичні захворювання. Ендометриоз.	5
5.	Запальні захворювання жіночих статевих органів.	5
6.	«Гострий живіт» в гінекології.	5
7.	Неплідний шлюб. Планування сім'ї.	5

8.	<i>Підсумковий модульний контроль</i>	5
	Всього	40

Модуль 2. Фізіологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду.

№ п/п	Тема	Кількість годин
1.	Жіночий таз. Плід як об'єкт пологів. Фізіологія вагітності. Методи обстеження вагітних. Перинатальна охорона плода.	6
2.	Фізіологія пологів. Фізіологія післяпологового періоду. Знеболювання пологів.	6
3.	Фізіологія періоду новонародженості. Аномалії розвитку плідного яйця. Багатоплідна вагітність. Ізоантигенна несумісність крові матері та плода.	6
4.	Плацентарна дисфункція. Дистрес плода. Затримка розвитку плода.	6
5.	<i>Підсумковий модульний контроль</i>	6
	Всього	30

Модуль 3. Патологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду.

№ п/п	Тема	Кількість годин
1.	Ранні гестози. Гіпертензивні розлади при вагітності. Прееклампсія. Еклампсія.	5
2.	Невиношування вагітності. Вузький таз. Аномалії положення та передлежання плода. Пологи при неправильному положенні та тазовому передлежанні плода.	5
3.	Аномалії скоротливої діяльності матки. Оперативне акушерство.	5
4.	Акушерські кровотечі під час другої половини вагітності, у пологах та післяпологовому періоді. Алгоритм надання невідкладної допомоги при акушерських кровотечах.	5
5.	Пологовий травматизм Післяпологові септичні захворювання.	5
6.	<i>Підсумковий модульний контроль</i>	5
	Всього	30

Модуль 4. Акушерство і гінекологія

№ п/п	Тема	Кількість годин
1.	Порушення менструальної функції. Аномальні маткові кровотечі. Ендоменіоріоз.	6
2.	Доброякісні новоутворювання статевих органів жінки. Дисгормональні захворювання молочної залози. Фонові та передракові захворювання статевих органів жінки. Злоякісні новоутворювання.	6
3.	Невідкладні стани в гінекології.	5
4.	Неплідність. Сучасні аспекти планування сім'ї. Методи контрацепції. Медичні критерії прийнятності використання методів контрацепції ВООЗ.	5
5.	Фізіологічна вагітність, пологи та післяпологовий період. Перинатальна охорона плода. Передчасне переривання вагітності. Переношування вагітності. Багатоплідна вагітність.	6
6.	Ранні гестози. Гіпертонічні розлади при вагітності. Прееклампсія. Еклампсія. Невідкладна допомога.	6
7.	Кровотечі під час вагітності, в пологах та в післяпологовому періоді.	6

	Геморагічний шок. ДВС-синдром. Інтенсивна терапія і реанімація при кровотечах в акушерстві.	
8.	Аномалії скоротливої діяльності матки. Невідповідність голівки плода та таза матері. Неправильні положення та тазові передлежання плода. Оперативні втручання в акушерстві. Пологовий травматизм матері та плоду: тактика ведення. Післяпологові септичні захворювання.	6
9.	Вагітність і пологи при екстрагенітальних захворюваннях. Перинатальні інфекції. Профілактика вертикальної трансмісії ВІЛ. Плацентарна дисфункція, затримка розвитку плода, дистрес плода. Імунологічна несумісність крові матері та плода.	6
10.	Підсумковий модульний контроль	8
	Всього	60

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Модуль 1. Захворювання органів жіночої репродуктивної системи. Планування сім'ї

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Організація акушерсько-гінекологічної служби в Україні. Роль сімейного лікаря в наданні акушерсько-гінекологічної допомоги.	2
2.	Клінічна анатомія і фізіологія жіночих статевих органів. Методи обстеження гінекологічних хворих. Загальна симптоматологія гінекологічних захворювань.	3
3.	Нейроендокринна регуляція функції статевих органів. Порушення функцій репродуктивної системи.	5
4.	Доброякісні пухлини жіночих статевих органів та молочної залози.	4
5.	Передракові захворювання жіночих статевих органів. Трофобластичні захворювання. Ендометріоз.	5
6.	Запальні захворювання жіночих статевих органів.	5
7.	«Гострий живіт» в гінекології.	5
8.	Неплідний шлюб. Планування сім'ї.	6
	Підсумковий модульний контроль	5
	Всього	40

Модуль 2. Фізіологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду.

№ п/п	Тема	Кількість годин
1.	Жіночий таз. Плід як об'єкт пологів. Фізіологія вагітності. Методи обстеження вагітних. Перинатальна охорона плода.	5
2.	Фізіологія пологів. Фізіологія післяпологового періоду. Знеболювання пологів.	7
4.	Фізіологія періоду новонародженості. Аномалії розвитку плідного яйця. Багатоплідна вагітність. Ізоантигенна несумісність крові матері та плода.	8
5.	Плацентарна дисфункція. Дистрес плода. Затримка розвитку плода.	4
	Підсумковий модульний контроль	4
	Всього	28

Модуль 3. Патологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду.

№ п/п	Тема	Кількість годин
-------	------	-----------------

1.	Ранні гестози. Гіпертензивні розлади при вагітності. Прееклампсія. Еклампсія.	4
2.	Невиношування вагітності. Вузький таз. Аномалії положення та передлежання плода. Пологи при неправильному положенні та тазовому передлежанні плода.	4
3.	Аномалії скоротливої діяльності матки. Оперативне акушерство.	3
4	Акушерські кровотечі під час другої половини вагітності, у пологах та післяпологовому періоді. Алгоритм надання невідкладної допомоги при акушерських кровотечениях.	4
5.	Пологовий травматизм Післяпологові септичні захворювання.	3
	Підсумковий модульний контроль	4
	Всього	22

Модуль 4. Акушерство і гінекологія

№ п/п	Тема	Кількість годин
1.	Порушення менструальної функції. Аномальні маткові кровотечі. Ендометріоз.	8
2.	Доброякісні новоутворювання статевих органів жінки. Дисгормональні захворювання молочної залози. Фонові та передракові захворювання статевих органів жінки. Злоякісні новоутворювання.	7
3.	Невідкладні стани в гінекології.	7
4.	Неплідність. Сучасні аспекти планування сім'ї. Методи контрацепції. Медичні критерії прийнятності використання методів контрацепції ВООЗ.	7
5.	Фізіологічна вагітність, пологи та післяпологовий період. Перинатальна охорона плода. Передчасне переривання вагітності. Переношування вагітності. Багатоплідна вагітність.	7
6.	Ранні гестози. Гіпертонічні розлади при вагітності. Прееклампсія. Еклампсія. Невідкладна допомога.	8
7.	Кровотечі під час вагітності, в пологах та в післяпологовому періоді. Геморагічний шок. ДВС-синдром. Інтенсивна терапія і реанімація при кровотечениях в акушерстві.	8
8.	Аномалії скоротливої діяльності матки. Невідповідність голівки плода та таза матері. Неправильні положення та тазові передлежання плода. Оперативні втручання в акушерстві. Пологовий травматизм матері та плоду: тактика ведення. Післяпологові септичні захворювання.	8
9.	Вагітність і пологи при екстрагенітальних захворюваннях. Перинатальні інфекції. Профілактика вертикальної трансмісії ВІЛ. Плацентарна дисфункція, затримка розвитку плода, дистрес плода. Імунологічна несумісність крові матері та плода.	7
10.	Підсумковий модульний контроль	8
	Всього	75

14. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

- Створити кейс по історії хвороби пацієнток, вагітних і роділь.
- Провести аналіз повноти діагностики, ефективності лікування конкретних груп пацієнток.
- Скласти реферат на тему, що не входить у план аудиторних занять (на вибір студента) та доповідь його на засіданні СНТ.
- Друкування тез і статей.

15. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Перелік питань до засвоєння модуля № 1

«Захворювання органів жіночої репродуктивної системи. Планування сім'ї»

Змістовий модуль 1. Ендокринні порушення жіночої статеві системи.

1. Організація акушерської допомоги.
2. Організація служби планування сім'ї: структура, завдання. Роль сімейного лікаря в профілактиці перинатальних захворювань і смертності.
3. Клінічна анатомія жіночих статевих органів.
4. Фізіологічні зміни в жіночих статевих органах в різні вікові періоди.
5. Нейроендокринна регуляція функції статеві системи.
6. Особливості збирання спеціального гінекологічного анамнезу.
7. Основні методи обстеження в гінекології: огляд зовнішніх статевих органів, дослідження за допомогою дзеркал, бімануальне обстеження.
8. Додаткові методи обстеження в гінекології. Методи функціональної діагностики стану яєчників.
9. Променеві методи діагностики в гінекології: МРТ, КТ, МСГ.
10. Ультразвукові методи дослідження в гінекології.
11. Інструментальні методи обстеження: зондування порожнини матки, вишкрібання порожнини матки, біопсія, пункція черевної порожнини через заднє склепіння.
12. Ендоскопічні методи дослідження: кольпоскопія, гістероскопія, лапароскопія.
13. Лабораторна діагностика: онкоцитологія, бактеріоскопія, бактеріологія, ІФА, ПЛР, патоморфологічне дослідження.
14. Загальна симптоматологія гінекологічних захворювань (біль, білі, розлади менструального циклу та кровотечі, неплідність, сексуальні розлади, розлади функції суміжних органів).
15. Класифікація порушень функції репродуктивної системи.
16. Аменорея: класифікація, діагностика.
17. Аномальні маткові кровотечі. Клініка, сучасні методи діагностики та принципи лікування.
18. Ендоетріоз Етіологія і патогенез. Класифікація. Діагностика. Клініка. Сучасні методи лікування.
19. Медична реабілітація жінок з ендометріозом.

Змістовий модуль 2. Основи онкогінекології.

1. Поняття кісти і пухлини яєчників. Кіста бартоліневої залози.
2. Доброякісні пухлини яєчників: епітеліальні, пухлини строми статеві тяжа, ліпідно-кліткові пухлини, герміногенні пухлини.
3. Пухлиноподібні утворення яєчників.
4. Доброякісні пухлини матки Клініка, діагностика ускладнення, лікування, профілактика.
5. Доброякісна дисплазія молочних залоз.
6. Фонові та передракові захворювання зовнішніх статевих органів.
7. Фонові та передракові захворювання шийки матки: класифікація.
8. Гіперпластичні процеси ендометрія: етіологія, патогенез, класифікація, сучасні методи діагностики, тактика ведення та принципи лікування.
9. Профілактика фонових та передракових захворювань жіночих статевих органів.
10. Трофобластичні захворювання. Діагностика, тактика ведення та принципи лікування.

Змістовий модуль 3. Запальні захворювання жіночих статевих органів та гінекологічні захворювання, які потребують невідкладної допомоги.

1. Поняття мікробіоцинозу піхви.
2. Етіологія, патогенез, класифікація запальних захворювань жіночих статевих органів.

3. Запальні захворювання неспецифічної (вульвіт, бартолініт, вагініт, ендоцервіцит, ендометрит, аднексит, параметрит, пельвіоперитоніт) та специфічної етіології. Туберкульоз.
4. Захворювання, що передаються статевим шляхом (трихомоноз, гонорея, кандидоз, вірусні ураження, уреїт, мікоплазмоз, хламідіоз).
5. Діагностика, лікування та профілактика бактеріального вагінозу.
6. Ведення хворих з гнійною тубооваріальною пухлиною.
7. Лікування гострих і хронічних захворювань, запальних процесів жіночих статевих органів.
8. Показання до хірургічного лікування.
9. Особливості перебігу запальних захворювань в різні вікові періоди, тактика ведення. Реабілітація жінок, які перенесли запальні процеси.
10. Позаматкова вагітність. Клініка, діагностика, тактика ведення. Невідкладна допомога.
11. Апоплексія яєчника. Клініка, діагностика, тактика ведення. Невідкладна допомога.
12. Розрив капсули пухлини яєчника та гнійної тубооваріальної пухлини. Клініка, діагностика, тактика ведення. Невідкладна допомога.
13. Перекрут ніжки пухлини. Клініка, діагностика, тактика ведення. Невідкладна допомога.
14. Порушення живлення міоматозного вузла. Клініка, діагностика, тактика ведення. Невідкладна допомога.
15. Травматичні пошкодження статевих органів. Клініка, діагностика, тактика ведення. Невідкладна допомога.
16. Передопераційна підготовка і післяопераційне ведення гінекологічних хворих.
17. Анестезія під час гінекологічних операцій. Реабілітація після гінекологічних втручань.

Змістовий модуль 4. Неплідний шлюб. Планування сім'ї.

1. Причини жіночої та чоловічої неплідності.
2. Обстеження подружньої пари при неплідному шлюбі.
3. Сучасні принципи і методи лікування жіночої неплідності (гормональні, хірургічні, новітні репродуктивні технології).
4. Консультування з питань планування сім'ї: напрямки, переваги, процес консультування.
5. Загальний огляд методів контрацепції: КОК, вагінальне кільце, контрацептивний пластир, ПТП, ін'єкційні, ВМК, бар'єрні методи та сперміциди.
6. Методи розпізнавання фертильності, добровільна хірургічна стерилізація, невідкладна контрацепція. Оцінка пацієнтки.
7. Необхідне обстеження, яке проводиться у плановому порядку перед прийняттям рішення щодо використання конкретного методу контрацепції.
8. Планування сім'ї для людей, що живуть з ВІЛ.

Перелік питань до засвоєння модуля № 2

«Фізіологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду»

Змістовий модуль 5. Фізіологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду.

1. Таз з анатомічної та акушерської точок зору. Пельвеометрія. Тазове дно.
2. Будова голівки плода. Розміри голівки плода та тулуба. Ознаки доношеності та зрілості плода.
3. Запліднення та розвиток плідного яйця. Плацента, її будова і функція. Критичні періоди розвитку ембріона і плода. Вплив шкідливих факторів на ембріон та плід.
4. Фізіологічні зміни в організмі жінки під час вагітності. Гігієна і харчування вагітної.
5. Методи обстеження вагітної. Топографія плода у матці.
6. Ведення фізіологічної вагітності. Гравідограма. Визначення допологової відпустки і дати пологів.

7. Передвісники пологів, прелімінарний період. Біологічна готовність організму до пологів, шкала Бішопа.
8. Визначення початку пологів. Біомеханізми пологів при передньому і задньому видах потиличного передлежання.
9. Регуляція пологової діяльності.
10. Клінічний перебіг пологів. Ведення пологів. Партограма.
11. Оцінка новонародженого за шкалою Апгар. Контакт новонародженого «шкіра до шкіри». Раннє прикладання до грудей. Первинний туалет новонародженого.
12. Сучасні методи знеболювання пологів: немедикаментозні та медикаментозні.
13. Зміни в організмі породіллі, статевих органах, молочних залозах.
14. Клініка та ведення післяпологового періоду.
15. Концепція грудного вигодовування.
16. Консультування з питань післяпологової контрацепції: метод лактаційної аменореї (МЛА).
17. Анатомо-фізіологічні особливості періоду новонародженості. Догляд за новонародженим. Переваги сумісного перебування матері та дитини.
18. Аномалії позазародкових елементів плідного яйця/плаценти, плідних оболонок і пупкового канатика.
19. Багатоводдя і маловоддя: причини, діагностика тактика ведення вагітності, наслідки для плода і новонародженого.
20. Спадкові та вроджені захворювання плода. Діагностика. Показання до медико-генетичного консультування.
21. Багатоплідна вагітність: класифікація, діагностика, особливості перебігу та ведення багатоплідної вагітності. Пологи при багатоплідній вагітності.
22. Імунологічна несумісність крові матері та плода (резус-конфлікт, несумісність за системою АВО). Патогенез, діагностика, тактика ведення, лікування, та профілактика.
23. Плацентарна дисфункція, дистрес плода, затримка розвитку плода: фактори ризику, класифікація, діагностика, тактика ведення вагітності, профілактика.
24. Методи діагностики стану плода: неінвазивні - УЗД, КТГ, біофізичний профіль плода, доплерометрія; інвазивні - амніоцентез, кордоцентез, біопсія хоріону.
25. Біохімічні методи дослідження у різні терміни вагітності.

Перелік питань до засвоєння модуля № 3

«Патологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду»

Змістовий модуль 6. Патологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду.

1. Ранні гестози: класифікація. Блювота вагітних: клініка, діагностика, лікування.
2. Гіпертензивні розлади під час вагітності. Прееклампсія: патогенез, класифікація, діагностика, клініка, лікування, тактика, профілактика.
3. Еклампсія: клініка, діагностика, ускладнення, невідкладна допомога, тактика ведення.
4. Рідкісні форми гестозів.
5. Причини мимовільного переривання вагітності в різні терміни. Класифікація, клініка, діагностика, лікування і профілактика мимовільного переривання вагітності.
6. Істмікоцервікальна недостатність.
7. Загроза передчасних пологів: діагностика, лікування, акушерська тактика. Профілактика невиношування вагітності.
8. Передчасні пологи: акушерська тактика, ведення і профілактика.
9. Аномалії кісткового тазу. Класифікація, діагностика. Діагностика синклітичного і асинклітичного вставлення голівки.
10. Клінічно вузький таз. Особливості ведення пологів.
11. Класифікація тазових передлежань. Діагностика та особливості ведення вагітності.
12. Неправильне положення плода: класифікація, діагностика, тактика ведення вагітності.
13. Розгинальні передлежання голівки плода: класифікація, діагностика.
14. Корекція неправильних положень та тазових передлежань під час вагітності.

15. Пологи при неправильному положенні плода та тазових передлежаннях, тактика ведення.
16. Біомеханізм пологів та ручна допомога при тазових передлежаннях.
17. Класифікація, фактори ризику, патогенез різних видів аномалій пологової діяльності.
18. Сучасні методи діагностики і лікування порушень пологової діяльності.
19. Профілактика порушень пологової діяльності. Перинатальні наслідки. Дистрес плода у пологах: діагностика, тактика ведення.
20. Операції переривання вагітності в ранні та пізні терміни.
21. Операції для підготовки пологових шляхів (періно - та епізіотомія, амніотомія).
22. Акушерські щипці, вакуум-екстракція плода, кесарів розтин: показання.
23. Оперативні втручання в послідовому та післяпологовому періоді. Ручне відокремлення плаценти, виділення посліду: техніка проведення.
24. Ручне та інструментальне обстеження матки після пологів.
25. Показання до надпихової ампутації, екстирпації матки, перев'язки внутрішніх здухвинних артерій.
26. Акушерські кровотечі. Передлежання плаценти: етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, особливості перебігу, ведення вагітності та пологів.
27. Передчасне відшарування нормально розташованої плаценти: етіологія, клініка, діагностика, особливості ведення вагітності і пологів.
28. Порушення процесів відшарування плаценти.
29. Маткова кровотеча в послідовому і ранньому післяпологовому періоді.
30. Гіпотонічна кровотеча.
31. Коагулопатична кровотеча (емболія навколоплідними водами та інші причини).
32. Алгоритм надання невідкладної допомоги при акушерських кровотечах.
33. Травматичні ушкодження вульви, піхви, промежини.
34. Розрив шийки матки.
35. Розрив матки: класифікація, механізм виникнення.
36. Клінічна картина розриву матки: загрозливого, того, що почався і вже відбувся.
37. Особливості розриву матки за рубцем. Діагностика, лікування і профілактика.
38. Виворіт матки.
39. Розходження і розриви зчленувань таза.
40. Післяпологові нориці. Етіологія, лікування, профілактика.
41. Післяпологові септичні захворювання: післяпологова септична рана, післяпологовий метроендометрит, метрофлебії, мастит, післяпологовий перитоніт, перитоніт після кесарева розтину.
42. Акушерський сепсис: класифікація етіологія, патогенез, діагностика, сучасні принципи лікування, профілактика.
43. Септичний шок, невідкладна допомога.
44. Методи пригнічення лактації.

Перелік питань до засвоєння модуля № 4 «Акушерство і гінекологія»

Змістовий модуль 7. Патологічні стани репродуктивної системи у різні вікові періоди.

1. Аменорея: класифікація, діагностика.
2. Аномальні маткові кровотечі. Клініка, сучасні методи діагностики та принципи лікування.
3. Поняття кісти і кістоми. Доброякісні новоутворювання матки, яєчників. Класифікація, діагностика, тактика ведення та лікування.
4. Доброякісна дисплазія молочних залоз. Новоутворення молочної залози
5. Діагностика, тактика ведення та принципи лікування фонових і передракових захворювань зовнішніх статевих органів (лейкоплакія, крауроз вульви), шийки матки, ендометрія.
6. Злоякісні новоутворення статевих органів та молочної залози: сучасні методи діагностики, тактика ведення.

7. Позаматкова вагітність, апоплексія яєчника, розрив капсули пухлини яєчника та гнійної тубооваріальної пухлини, перекрут ніжки пухлини, порушення живлення міоматозного вузла. Травматичні пошкодження статевих органів. Клініка, діагностика, тактика ведення. Невідкладна допомога.
8. Ендометріоз: діагностика, тактика ведення, лікування.
9. Причини жіночої та чоловічої неплідності. Обстеження подружньої пари при неплідному шлюбі. Сучасні принципи і методи лікування жіночої неплідності (гормональні, хірургічні, новітні репродуктивні технології).
10. Консультування щодо вибору і використання методу контрацепції: етапи консультування. Методи контрацепції відповідно до періодів життя.
11. Сучасні методи контрацепції: класифікація, механізм дії, переваги, недоліки, Післяпологова та післяабортна контрацепція. Невідкладна контрацепція.
12. Медичні критерії прийнятності ВООЗ: класифікація категорій, використання зведених таблиць. Методи контрацепції у жінок з ВІЛ.

Змістовий модуль 8. Патологія вагітності та пологів

1. Ведення фізіологічної вагітності. Гравідограма. Визначення допологової відпустки і дати пологів.
2. Діагностика та тактика ведення фізіологічних пологів. Оцінка загального стану новонародженого. Контакт новонародженого «шкіра до шкіри». Раннє прикладання до грудей. Первинний туалет новонародженого.
3. Клініка та ведення післяпологового періоду.
4. Причини мимовільного переривання вагітності в різні терміни. Класифікація, клініка, діагностика, лікування і профілактика мимовільного переривання вагітності. Істмікоцервікальна недостатність. Загроза передчасних пологів: діагностика, лікування, акушерська тактика. Профілактика невиношування вагітності. Передчасні пологи: акушерська тактика, ведення і профілактика.
5. Діагностика та тактика ведення периношеної вагітності.
6. Багатоплідна вагітність: класифікація, діагностика, особливості перебігу та ведення багатоплідної вагітності. Пологи при багатоплідній вагітності.
7. Ранні гестози: класифікація. Блювота вагітних: клініка, діагностика, лікування.
8. Гіпертензивні розлади під час вагітності. Преєклампсія: діагностика, тактика ведення, лікування. Встановлення діагнозу, визначення тактики та надання невідкладної медичної допомоги при еклампсії та її ускладненнях.
9. Діагностика невідкладного стану «гострої кровотечі», зумовленої самовільним абортom, передлежанням плаценти, передчасним відшаруванням нормально розташованої плаценти, порушенням процесів відшарування плаценти.
10. Маткова кровотеча в ранньому післяпологовому періоді.
11. Коагулопатична кровотеча.
12. Визначення тактики та надання невідкладної медичної допомоги при акушерських кровотечах, геморагічному шоці та ДВЗ-синдромі.
13. Діагностика аномалій пологової діяльності, клінічно вузького тазу, неправильних положень та передлежань плоду. Тактика ведення вагітності та пологів.
14. Показання, протипоказання, умови та основні етапи виконання акушерських операцій (операції переривання вагітності в ранні та пізні терміни; операції для підготовки пологових шляхів (періно - та епізіотомія, амніотомія); акушерські щипці, вакуум-екстракція плода, кесарів розтин; ручне відокремлення плаценти та виділення посліду; ручне та інструментальне обстеження матки після пологів; надпихова ампутація, екстирпація матки; перев'язка маткових та внутрішніх здухвинних артерій).
15. Діагностика, принципи лікування, надання невідкладної медичної допомоги при травматичних ушкодженнях матки, шийки матки, вульви, промежини, розходженні і розриві зчленувань таза, післяпологових норицях.

16. Діагностика, тактика ведення та лікування післяпологових септичних захворювань. Надання екстреної медичної допомоги при септичному шоці та акушерському сепсисі.
17. Тактика ведення вагітності і пологів при екстрагенітальних захворюваннях: серцево-судинної, легеневої, ендокринної, сечовидільної, кровотворної системи, шлунково-кишкового тракту.
18. Перинатальні інфекції.
19. Профілактика вертикальної трансмісії ВІЛ.
20. Діагностика, принципи та характер лікування плацентарної дисфункції, затримки розвитку плода, імунологічної несумісності крові матері та плода.
21. Діагностичні критерії дистресу плода під час вагітності та пологів. Тактика та надання невідкладної допомоги при дистресі плода.

16. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

МОДУЛЬ 1. Захворювання органів жіночої репродуктивної системи. Планування сім'ї

1. Збирати спеціальний гінекологічний анамнез, оцінити результати лабораторного дослідження (загального та біохімічного аналізів крові, сечі, згортаючої системи крові та ін.).
2. Виконувати гінекологічне дослідження (дзеркальне, бімануальне).
3. Взяття матеріалу з піхви, цервікального каналу та уретри для дослідження.
4. Оцінювати: результати мікроскопії урогенітального мазка, онкоцитологічного дослідження, кольпоскопії; результати бактеріологічного та інших методів виявлення збудників запальних захворювань жіночих статевих органів; результати ультразвукового дослідження; результати функціональних тестів.
5. Скласти план обстеження хворої при різних видах гінекологічної патології.
6. Розробляти алгоритм діагностики та надання невідкладної допомоги при маткових кровотечах, «гострому животі».
7. Проводити обстеження подружньої пари при неплідному шлюбі.
8. Проводити консультування з питань планування сім'ї та вміти підібрати сучасний метод контрацепції.

МОДУЛЬ 2. Фізіологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду.

1. Зібрати та оцінити анамнез стосовно загальних та специфічних функцій жіночого організму.
2. Провести зовнішнє акушерське обстеження вагітної (прийоми Леопольда, аускультация серцебиття плода, пельвіометрія).
3. Встановити термін вагітності, передбачуваний термін пологів та масу плода.
4. Провести внутрішнє акушерське обстеження, вимірювання діагональної кон'югати (на фантомі).
5. Оцінити результати дослідження стану плода і плаценти (КТГ, УЗД, БПП, доплерометрія судин пуповини) та визначити тактику ведення вагітності в залежності від отриманих результатів.
6. Надавати акушерську допомогу при фізіологічних пологах (на симуляторі або на фантомі). Ведення післяпологового періоду.
7. Оцінити стан новонародженого за шкалою Апгар, провести первинний туалет новонародженого.

МОДУЛЬ 3. Патологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду

1. Виявляти ранні ознаки гестозів, використовувати прості скринінгові методи для діагностики гестозів, проводити оцінку результатів лабораторного обстеження, визначати тактику ведення при гестозах, надавати невідкладну допомогу при нападі еклампсії.
2. Визначити діагностичні критерії вузького тазу (проводити пельвіометрію).

- Встановлювати діагноз клінічно вузького тазу (на фантомі).
3. Оцінити характер пологової діяльності. Скласти схему медикаментозної корекції аномалій пологової діяльності.
 4. Оцінити об'єм крововтрати. Розробляти алгоритм надання невідкладної допомоги при акушерських кровотечах.

МОДУЛЬ 4. Акушерство і гінекологія

1. Збирати спеціальний акушерсько-гінекологічний анамнез, оцінити результати лабораторного дослідження (загального та біохімічного аналізів крові, сечі, згортаючої системи крові та ін.).
2. Виконувати гінекологічне дослідження (дзеркальне, бімануальне).
3. Взяття матеріалу з піхви, цервікального каналу та уретри для дослідження.
4. Оцінювати: результати мікроскопії урогенітального мазка, онкоцитологічного дослідження, кольпоскопії; результати бактеріологічного та інших методів виявлення збудників запальних захворювань жіночих статевих органів; результати ультразвукового дослідження; результати функціональних тестів.
5. Скласти план обстеження хворої при різних видах гінекологічної патології.
6. Розробляти алгоритм діагностики та надання невідкладної допомоги при маткових кровотечах, «гострому животі».
7. Проводити обстеження подружньої пари при неплідному шлюбі.
8. Проводити консультування з питань планування сім'ї та вміння підібрати сучасний метод контрацепції.
9. Скласти план передопераційної підготовки при планових та ургентних гінекологічних операціях. Ведення післяопераційного періоду.
10. Провести зовнішнє акушерське обстеження вагітної (прийоми Леопольда, аускультация серцебиття плода, пельвіометрія).
11. Встановити термін вагітності, передбачуваний термін пологів та масу плода.
12. Провести внутрішнє акушерське обстеження, вимірювання діагональної кон'югати (на фантомі).
13. Оцінити результати дослідження стану плода і плаценти (КТГ, УЗД, БПП, доплерометрія судин пуповини) та визначити тактику ведення вагітності в залежності від отриманих результатів.
14. Надавати акушерську допомогу при фізіологічних пологах (на симуляторі або на фантомі). Ведення післяпологового періоду.
15. Оцінити стан новонародженого за шкалою Апгар, провести первинний туалет новонародженого.
16. Виявляти ранні ознаки гестозів, використовувати прості скринінгові методи для діагностики гестозів, проводити оцінку результатів лабораторного обстеження, визначати тактику ведення при гестозах, надавати невідкладну допомогу при нападі еклампсії.
17. Визначити діагностичні критерії вузького тазу (проводити пельвіометрію). Встановлювати діагноз клінічно вузького тазу (на фантомі).
18. Оцінити характер пологової діяльності. Скласти схему медикаментозної корекції аномалій пологової діяльності.
19. Оцінити об'єм крововтрати. Розробляти алгоритм надання невідкладної допомоги при акушерських кровотечах.

17. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Методи контролю:

- Опитування.
- Вирішення тестових завдань.
- Вирішення ситуаційних задач.
- Відпрацювання практичних навичок на фантомах, тренажерах та у симуляційному класі.

– Курація пацієнтів.

Протягом вивчення дисципліни всі види діяльності студента підлягають контролю, як поточному (на кожному занятті), так і підсумковому (під час контрольних заходів).

Модульний контроль – це діагностика засвоєння студентом матеріалу модулю (залікового кредиту). Семестр закінчується підсумковим модульним контролем.

Поточний контроль здійснюється на основі комплексного оцінювання діяльності здобувача і включає контроль вихідного рівня знань, якість виконання практичної роботи, рівень теоретичної підготовки, активність здобувача під час заняття та результати вихідного контролю рівня знань. Перевірка знань студентів здійснюється за допомогою усного фронтального опитування, вирішування тестових завдань різного ступеня важкості, розв'язування типових та нетипових ситуаційних задач, а також під час перевірки правильності виконання лабораторно-дослідницьких завдань.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється на останньому практичному занятті після завершення модуля у формі підсумкового модульного контролю. Форма підсумкового контролю успішності навчання - включає контроль теоретичної та практичної підготовки і здійснюється у вигляді опитування, вирішення тестових завдань, ситуаційних задач, демонстрації вмінь на фантомах, тренажерах та у навчально-тренінговому центрі симуляційної медицини і біля ліжка пацієнтки.

Програмою передбачено проведення ПМК до:

Модуля I. IV курс «Захворювання органів жіночої репродуктивної системи. Планування сім'ї».

ПМК до Модуля 2. V курс «Фізіологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду».

ПМК до Модуля 3. V курс «Патологічний перебіг вагітності, пологів та післяпологового періоду».

ПМК до Модуля 4. VI курс «Акушерство і гінекологія».

18. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Форми контролю і система оцінювання здійснюються відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Буковинському державному медичному університеті (затвердженого Наказом по БДМУ № 03-О від 05.05.2023р.). В університеті застосовуються наступні види шкал оцінювання здобувачів: 200-бальна шкала, традиційна 4-бальна шкала та рейтингова шкала ECTS.

Оцінювання поточної навчальної діяльності

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою. При цьому враховуються усі види робіт, передбачених методичною розробкою для вивчення теми. Студент має отримати оцінки з кожної теми.

При оцінюванні засвоєння кожної теми модуля студенту виставляється оцінка за 4-ри бальною (традиційною) шкалою з використанням прийнятих в університеті **критеріїв оцінювання** для дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми.

Оцінка «**відмінно**» виставляється студенту, який глибоко і твердо засвоїв матеріал і послідовно, грамотно і логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується теорія з практикою. При цьому у студента не виникає труднощів при зміні завдання, вільно справляється із задачами, питаннями та іншими видами використання знань, показує знання монографічної літератури, вірно обґрунтовує прийняття рішення, володіє різносторонніми навичками практичної роботи. Відповідає 16 балам – Модуль 1, 28 балам – Модуль 2, 22 балам - Модуль 3 та 12 балам – Модуль 4.

Оцінка «**добре**» виставляється студенту, який твердо знає матеріал, грамотно і по суті відповідає його, котрий не допускає суттєвих помилок у відповіді на запитання, вірно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє

необхідними навичками і прийомами їх виконання. Відповідає 13 балам – Модуль 1, 23 балам – Модуль 2, 18 балам - Модуль 3 та 10 балам – Модуль 4.

Оцінка «**задовільно**» виставляється студенту, котрий має знання основного матеріалу, але не засвоїв його деталей, допускає помилки, недостатньо правильно формує, порушує послідовність у викладенні матеріалу і відчуває труднощі у виконанні практичної роботи. Відповідає 10 балам – Модуль 1, 18 балам – Модуль 2, 14 балам - Модуль 3 та 8 балам – Модуль 4.

Оцінка «**незадовільно**» виставляється студенту, котрий не знає частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні навички.

Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у модулі.

Вага кожної теми у межах одного модуля в балах має бути однаковою, але може бути різною для різних модулів однієї дисципліни і визначатися кількістю тем у модулі.

Підсумковий бал за поточну діяльність визначається як арифметична сума балів за кожне заняття та за індивідуальну роботу.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність під час вивчення модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем у модулі (остання тема – підсумковий модульний контроль не враховується) з додаванням балів за індивідуальне завдання студента, але не більше 120 балів.

Мінімальна кількість балів за модуль, яку повинен набрати студент при його вивченні для допуску до підсумкового модульного контролю, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3», на кількість тем у модулі.

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуальног о завдання	
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 1 90/3,0	4 (№№ 1-4)	7	16	13	10	0	8	70
Модуль 2 60/2,0	1 (№5)	4	28	23	18	0	8	72
Модуль 3 60/2,0	1 (№6)	5	22	18	14	0	10	70
Модуль 4 135/4,5	2 (№№7-8)	9	12	10	8	0	12	72

Оцінювання індивідуальних завдань студента

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише за умов успішного їх виконання та захисту.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань (доповіді на СНТ, публікації тез і статей, доповіді на українських та міжнародних конференціях і симпозіумах), залежить від їхнього обсягу та значимості, але не більше 8 балів на Модулі 1-2, не більше 10 балів на Модулі 3 та не більше 12 балів на Модулі 4. Вони додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності. В жодному разі загальна сума балів за поточну навчальну діяльність не може перевищувати 120 балів.

Оцінювання самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті (під час

опитування чи комп'ютерного тестування). Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється під час підсумкового модульного контролю.

Підсумковий модульний контроль (ПМК)

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення усіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття та одержали на них позитивні оцінки («5», «4», «3»), а також при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Студенту, який з поважних чи без поважних причин мав пропуски навчальних занять, дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

Форми проведення підсумкового контролю мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Оцінка за модуль визначається на підставі суми оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового модульного контролю (ПМК) (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати під час вивчення кожного модуля становить 200 балів, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів (60%), за результатами підсумкового модульного контролю – 80 балів (40%).

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав **не менше 50 балів**.

Основною формою атестації здобувачів ступеня вищої освіти магістр за спеціальностями 222 «Медицина» галузі знань «22 Охорона здоров'я» **є єдиний державний кваліфікаційний іспит**, другий етап якого проводиться на 6 курсі навчання і складається з інтегрованого тестового іспиту «КРОК 2» та об'єктивного структурованого практичного (клінічний) іспиту (ОСКІ 2).

Критерієм складання Кроку-2 є бал 64,0% з подальшим конвертуванням у 200-бальну шкалу.

Оцінювання ОСП(К)І.

Оцінка роботи студента проводиться за чек-листом, який складений на основі алгоритму дій у певній клінічній ситуації. Кожній станції та пункту алгоритму, залежно від складності, присвоюється певна частина балів. Значення кожного пункту може бути різним залежно від їх кількості, складності виконання тощо.

Максимальна оцінка за виконання завдання на 1 станції становить 5 балів. Після проходження всіх станцій проводять підрахунок набраних балів. Максимальна кількість балів становить 50 (з урахуванням кількості 10 станцій, які увійшли до ОСП(К)І) з подальшим конвертуванням у 200-бальну шкалу. Іспит вважається складеним, якщо студент набрав не менше 30 балів, тобто 60% від максимальної кількості.

19. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

19.1. Основна (базова)

1. Акушерство : підручник / [Пирогова В. І., Булаченко О. В., Вдовиченко Ю. П. та ін. ; за заг. ред. Пирогової В. І.] - Вінниця: «Нова книга», 2021. – 472 с. ISBN: 978-966-382-895-4
2. Гінекологія : підручник / [Пирогова В. І., Булаченко О. В., Вдовиченко Ю. П. та ін.] ; за заг. ред. Пирогової В. І. – Вінниця : Нова Книга, 2022. – 400 с. : іл. ISBN 978-966-382-929-6
3. Obstetrics and Gynecology: in 2 volumes. Volume 1. Obstetrics: textbook / V.I. Gryshchenko, M.O. Shcherbina, B.M. Ventskiivskiy et al. — 2nd edition. - K.: AUS Medicine Publishing, 2018. - 392 p.

4. Obstetrics and Gynecology: in 2 vol.: textbook. Volume 2. Gynecology / V.I. Gryshchenko, M.O. Shcherbina, B.M. Ventskiivskyi et al.; edited by V.I. Gryshchenko, M.O. Shcherbina. — 3th edition. — К.: AUS Medicine Publishing, 2022. — 352 p.
5. Медведь В.І. Вибрані лекції з екстрагенітальної патології вагітних. - К., 2018.- 238 с.

19.2. Допоміжна

1. Акушерство і гінекологія (у 2-х книгах): підручник (за ред. Грищенко В.І., Щербини М.О., Венцківський Б.М.)// Книга І Акушерство.-К.: Медицина, 2020.- 424 с.
2. Акушерство і гінекологія (у 2-х книгах): підручник (за ред. Грищенко В.І., Щербини М.О., Венцківський Б.М.)//; Книга ІІ Гінекологія. - К. Медицина, 2020.- 376 с.
3. Акушерство. Том 2. Сучасна акушерська практика / В.К. Ліхачов. — Вінниця: Нова Книга, 2022. — 512 с. ISBN 978-966-382-909-8
4. Гінекологія : підручник / В. К. Ліхачов. — 2-ге вид., оновл. — Вінниця : Нова Книга, 2021. — 680 с. ISBN 978-966-382-894-7
5. Діючі «Клінічні протоколи» затверджені наказом МОЗ України з акушерства і гінекології та Міжнародні гайдлайни (посилання див. у методичних вказівках до тем практичних занять)
6. Pragmatic obstetrics and gynecology: підручник англійською мовою Markin L.B., Zimenkovsky A.B., Podolskyi Vol.V. and other, LNMU name after Danylo Halytsky, 2021.-236 p.
7. Williams Obstetrics by F.Gary Cunningham.25th edition: 2018-McGraw-Hill Education.- 1344p.
8. Williams Gynecology, Fourth Edition. Barbara L.Hoffman; John O.Schorge; Karen D.Bradshaw and other,-2020.-McGraw-Hill Education.- 450p.
9. Guidelines: Pathological Obstetrics. Study guide / Ed. MD, prof. A.Senchuk. — К.: Книга-плюс, 2021. — 210 с.
10. Guidelines Obstetrics. Study guide / Ed. MD, prof. A.Senchuk. — К.: Книга-плюс, 2020. — 204 с.

19.3. Інформаційні ресурси

1. Сервер дистанційного навчання БДМУ - <http://moodle.bsmu.edu.ua/>
2. Сайт кафедри акушерства, гінекології та перинатології - <http://ogp.bsmu.edu.ua/>
3. Сайт МОЗ України - <http://www.moz.gov.ua>
4. Державний експертний центр МОЗ України - https://www.dec.gov.ua/cat_mtd/akusherstvo-i-ginekologiya/

20. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

1. Кравченко Олена Вікторівна – зав. кафедри, д.мед.н., професор.
2. Ясніковська Світлана Михайлівна – доцент кафедри, к.мед.н., доцент.